



# АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

## РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

04.06.2020 № 70/24 - рк/к

КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО  
«НОВОМАЖАРОВО»

-----  
64450, Харківська обл.,  
Зачепилівський р-н, с. Нове  
Мажарове, вул. Центральна, буд. 17

Щодо припинення дій, які містять  
ознаки порушення законодавства  
про захист економічної конкуренції

В ході дослідження ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення встановлено наступне.

КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «НОВОМАЖАРОВО» (надалі – КП «НОВОМАЖАРОВО») є юридичною особою, засноване Новомажарівською сільською радою, зареєстроване 05.07.2002 за № 1 457 120 0000 000160. Місцезнаходження КП «НОВОМАЖАРОВО»: 64450, Харківська обл., Зачепилівський р-н, с. Нове Махарове, вул. Центральна, буд. 17, ідентифікаційний код – 31855012.

Відповідно до статуту КП «НОВОМАЖАРОВО», затвердженого рішенням Новомажарівської сільської ради від 07.04.2015 № 449, одним із основних напрямків діяльності підприємства є водопостачання.

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному сайті <https://usr.minjust.gov.ua> Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, одним із видів діяльності КП «НОВОМАЖАРОВО» є забір, очищення та постачання води (код за КВЕД 36.00).

У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «НОВОМАЖАРОВО» є суб'єктом господарювання.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат на виробництво на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари

(послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

Згідно з статтею 5 Закону України «Про природні монополії» відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, зокрема, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення.

Отже, КП «НОВОМАЖАРОВО» у розумінні статті 1 Закону України «Про природні монополії» є суб'єктом природних монополій.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, встановлено наступне.

Об'єктами аналізу є:

- послуги з централізованого водопостачання;
- КП «НОВОМАЖАРОВО» - суб'єкт господарювання, який надає послуги з централізованого водопостачання.

Споживачами послуг є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримати послуги з централізованого водопостачання.

Згідно з Методикою товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Абзацом двадцять п'ятим статті 1 Закон України «Про питну воду та питне водопостачання» визначено, що централізоване питне водопостачання – господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води.

Згідно з пунктом 1 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 (надалі – Правила № 630), Правила № 630 регулюють відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальних послуг, і фізичною та юридичною особою, яка отримує або має намір отримувати послуги з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення.

Відповідно до пункту 2 Правил № 630:

- централізоване постачання холодної та гарячої води - послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у холодній та гарячій воді, яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових систем холодного та гарячого водопостачання.

Згідно з Методикою товарні межі ринку визначаються шляхом формування

групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Централізоване водопостачання є послугою, яка не має заміників. Внаслідок технологічних особливостей централізованого водопостачання конкуренція на зазначеному ринку відсутня.

Послуги з централізованого водопостачання в розумінні абзацу тринадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є товаром.

Таким чином, товарними межами ринку є послуги з централізованого водопостачання.

Відповідно до вимог Методики територіальні межі ринку визначаються шляхом установаження мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.

КП «НОВОМАЖАРОВО» листом від 22.04.2020 № 51 (вх. від 04.05.2020 № 2246) (надалі – Лист) зазначило, що обслуговує села Нове Мажарове, Старе Мажарове, Олянівка.

Отже, територіальними межами ринку послуг з централізованого водопостачання є територія сіл Нове Мажарове, Старе Мажарове, Олянівка, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП «НОВОМАЖАРОВО».

Відповідно до Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок із сталою структурою.

Часовими межами ринку послуг з централізованого водопостачання визначено періоди: 2019 рік, січень-травень 2020 року.

В зазначений період та станом на червень 2020 року структура вказаного ринку не змінювалась.

Враховуючи викладене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «НОВОМАЖАРОВО» має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку послуг з централізованого водопостачання в межах території сіл Нове Мажарове, Старе Мажарове, Олянівка, на якій розташовані мережі, що перебувають у власності та/або користуванні КП «НОВОМАЖАРОВО», оскільки на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

З 01.05.2019 введено в дію новий Закон України «Про житлово-комунальні послуги».

Пунктом 2 частини першої статті 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що послуга з централізованого водопостачання є комунальною послугою.

Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» надання житлово-комунальних здійснюється виключно на договірних засадах.

Згідно з частиною другою статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону. Такі договори можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір та колективний договір про надання комунальних послуг) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач, колективний споживач).

Відповідно до пункту 3 Розділу VI Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про житлово-комунальні послуги» Договори про надання комунальних послуг, укладені до введення в дію цього Закону, зберігають чинність на умовах, визначених такими договорами, до дати набрання чинності договорами про надання відповідних комунальних послуг, укладеними за правилами, визначеними цим Законом.

У ході дослідження ринку послуг з централізованого водопостачання та водовідведення КП «НОВОМАЖАРОВО» Листом надало копії чинних договорів про надання послуг з централізованого водопостачання, що має назву «Договір про надання населенню послуг з водопостачання» від 09.04.2012 № 211 та від 02.04.2012 № 163.

Аналізом вказаних договорів встановлено, що КП «НОВОМАЖАРОВО» включено до договору про надання послуг з централізованого водопостачання пункти, не передбачені чинним законодавством.

Так, пунктом 9 розділу «Предмет договору» Договору про надання населенню послуг з водопостачання передбачено: «У разі несвоєчасної оплати «Споживачем», впродовж двох місяців за надані послуги, КП «НОВОМАЖАРОВО» має право нарахувати пеню в розмірі 1 % за день прострочки, відключити (відрізати) воду та стягнути борг у судовому порядку» (мова оригіналу).

Проте, відповідно до частини першої статті 26 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» у разі несвоєчасного здійснення платежів за житлово-комунальні послуги споживач зобов'язаний сплатити пеню в розмірі, встановленому в договорі, але не вище 0,01 відсотка суми боргу за кожен день прострочення.

Таким чином, КП «НОВОМАЖАРОВО» завищує розмір пені у разі несвоєчасного здійснення платежів за послуги з централізованого водопостачання (1 відсоток за кожен день прострочення), при тому, що чинним законодавством встановлений максимальний розмір (0,01 відсотка суми боргу за кожен день прострочення).

Отже, завищення КП «НОВОМАЖАРОВО» розміру пені у разі несвоєчасного здійснення платежів за послуги з централізованого водопостачання може призвести до ущемлення інтересів споживачів, оскільки це призводить до завищення вартості послуг з централізованого водопостачання в цілому.

Такі дії КП «НОВОМАЖАРОВО» були б неможливі за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання, адже в

такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома виконавцями, і у разі ущемлення їх інтересів могли б обрати іншого виконавця таких послуг.

За відсутності конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання споживачі не мають альтернативних джерел придбання зазначених послуг.

Дії КП «НОВОМАЖАРОВО», які полягають у завищенні розміру пені у разі несвоєчасного здійснення платежів за послуги з централізованого водопостачання, стали можливими через відсутність ефективного функціонування ринкового механізму із значною конкуренцією на ринку послуг з централізованого водопостачання.

В той час, коли КП «НОВОМАЖАРОВО» є єдиним торговельним партнером, стосунків з яким неможливо уникнути, його експлуатуюча поведінка завдає шкоду інтересам споживачів, слабка позиція яких використовується на власну користь через відсутність альтернативних джерел отримання послуг з централізованого водопостачання.

Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монополюним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монополюне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Згідно з частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монополюним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

Враховуючи наведене, дії КП «НОВОМАЖАРОВО», які полягають у завищенні розміру пені у разі несвоєчасного здійснення платежів за послуги з централізованого водопостачання, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає КП «НОВОМАЖАРОВО» такі

### **РЕКОМЕНДАЦІЇ:**

Припинити дії, які полягають у завищенні розміру пені у разі несвоєчасного здійснення платежів за послуги з централізованого водопостачання, та містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України

«Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого водопостачання.

Про виконання рекомендацій повідомити територіальне відділення в **1-місячний строк** з дня їх отримання із наданням копій підтверджуючих документів.

Звертаємо увагу, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 46 вищезазначеного Закону, за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.

Голова колегії

Мешков К.С.